

ΙΘ΄ ΑΙΩΝΑΣ: Η ΑΓΡΙΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΘΡΑΚΗ ΚΑΙ Η ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ

*Τούρκοι στρατιωτικοί, εκπαιδεύονται στην Αδριανούπολη.
Υπήρξαν φόβος και τρόμος για τους υπόδουλους Έλληνες*

Γράφει ο Παντελής Στεφ. Αθανασιάδης

Η ιστορία της Θράκης κατά το ΙΘ΄ αιώνα, ιστορία που μπορεί να τεκμηριωθεί με έγγραφα, είναι η ιστορία της σκληρής και άγριας καθημερινότητας των υπόδουλων Θρακών.

Είναι θα μπορούσα να πω, η μικροϊστορία, η οποία εμπλουτίζει την μεγάλη Ιστορία με λεπτομέρειες και περιστατικά, χωρίς να αμβλύνει τις διαπιστώσεις της, να διαστρεβλώνει τα συμπεράσματά της, να «σουλουπώνει» τις ετυμηγορίες της και να στηρίζει την εθνική μνήμη, του κόσμου αλλά και τους μικρόκοσμού της, που ζει στο πετσί του κάθε άγρια καθημερινότητα, όταν η Ιστορία γεννοβολάει εξελίξεις.

Ποια ήταν αυτή η άγρια καθημερινότητα; Την περιγράφει λιτά και άκρως παραστατικά, ένα γράμμα των Ελλήνων κατοίκων της Αίνου προς τον υπουργό Εξωτερικών **Πέτρο Δεληγιάννη**, με ημερομηνία 14 Απριλίου 1868 (ΙΑΥΕ 1868 φάκ. 39,13).

Η Αίνος

«Κύριε υπουργέ,

Μολονότι και δια προηγουμένων δια μέσου τη Σεβαστής Πρεσβείας αναφορών μάλιστα εσχάτως και δι' εκτάκτου μεταβάντος εις Κωνσταντινούπολιν, περιεγράψαμε την απελπισίαν εις ήν περιήλθομεν ως εκ της βιαίου, ανόμου και βαρβάρου διαγωγής της ενταύθα Τοπικής Αρχής, μ' όλα ταύτα αναγκαζόμεθα και πάλιν απευθείας προς Υμάς Εκλαμπρότατε ν' αναφέρουμε εν συντόμω, ότι ουδέν άλλον τις αείποτε ακούει ενταύθα, παρ' ότι τον δείνα Έλληνα ανηλεώς εξυλοκόπησαν, τον δείνα εφυλάκισαν και τον άλλον αδίκησαν. Δια την μικροτέραν αιτίαν Κύριε Υπουργέ, ενίοτε και άνευ αυτής, στέλλει τρεις ή τέσσαρας χωροφύλακας συλλαμβάνει επί του δημοσιότερου μέρους, όντινα βούλεται Έλληνα, μεταφέρει βιαίως, θέτει εις την φυλακήν των κακούργων, δεκατίζει χρηματικώς κατά την συνήθειάν της και οπόταν θελήση τον απελευθερώνει. Αν υπάρχει Πράκτωρ Έλλην ποσώς δεν πτοείται, αλλά πράττει κατά το δοκούν αυτής. Και μάλιστα το μέγιστον δυστύχημά μας είναι ότι ούτε καν Έλληνας θέλει να μας αναγνωρίσει, αδιαφορούσα αν έχωμε τα τακτικά της εθνικότητος μας έγγραφα. Προσπίπτομεν όθεν εις τους πόδας Σας, Εκλαμπρότατε, όπως εξ ονόματος του Παναγάθου Θεού και της Ιεράς Πατρίδος φανήτε ίλεως προς ημάς και μας απαλλάξητε της απελπιστικής θέσεως, εις ήν κατανήσαμεν...».

Η τύχη της επιστολής, μόλις την διάβασαν στην Αθήνα, ήταν... προδιαγεγραμμένη! **«ΕΙΣ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟΝ»** έγραψε ιδιοχείρως ο υπουργός Π. Δεληγιάννης και έβαλε τη μονογραφή του...

Οι κατατρεγμένοι Έλληνες της Αίνου, βλέποντας να μην γίνεται τίποτα και η άγρια καθημερινότητά τους να μην απαλύνεται, απευθύνθηκαν και στον Έλληνα πρεσβευτή στην Κωνσταντινούπολη **Ιωάννη Δεληγιάννη** με επιστολή τους την 1^η Ιουλίου 1868.

Ο Ιωάννης Δεληγιάννης

«Κύριε Πρέσβυ,

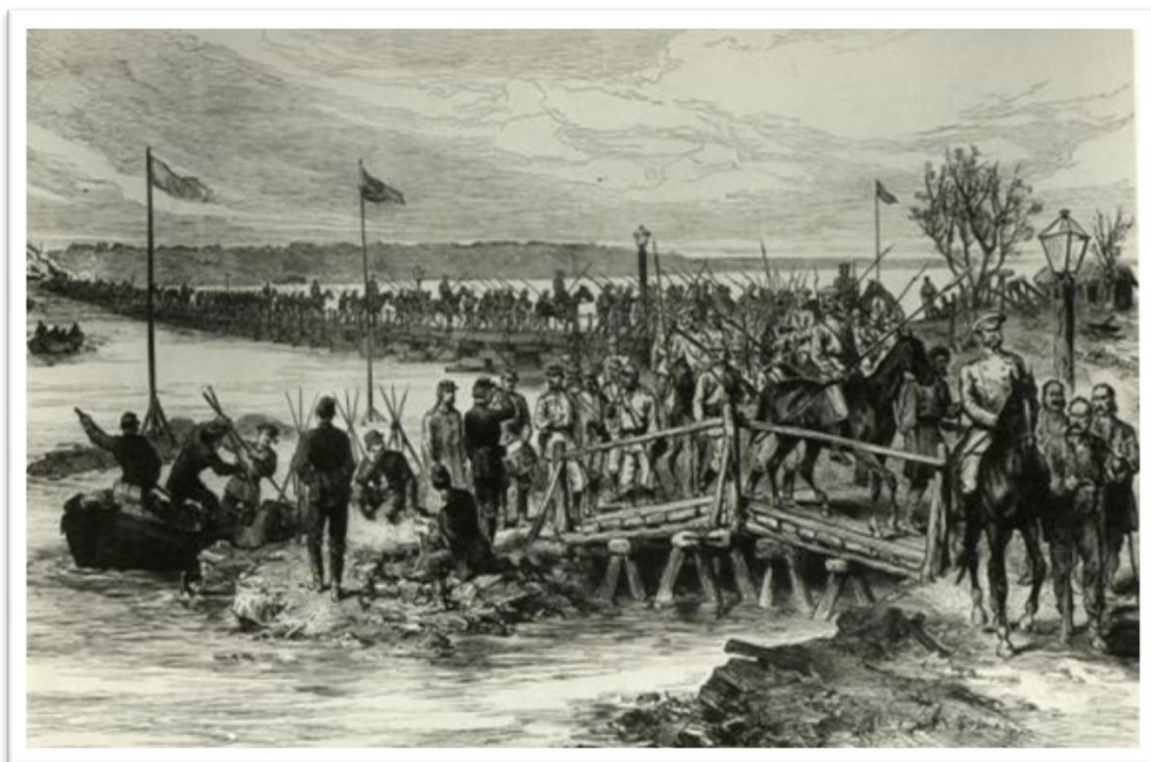
Οι ευσεβάστως αναφερόμενοι Έλληνες υπήκοοι και δια προηγούμενων αναφορών μας εθέσαμε τας αδίκους φυλακίσεις, τους ραβδισμούς, τας περιφρονήσεις άς υπέστημεν και ήδη υποφέρομεν. Ουδείς τολμά να εκστομίσει ότι είναι Έλλην ουδείς δύναται αφόβως να τρέξη εις το έργον του καθ' ότι συλλαμβάνεται, φυλακίζεται, κακοποιείται, φορολογείται κατά το δοκούν της Τοπικής Αρχής και όχι κατά τον Κτηματικόν φόρον. Τις θα υπερασπισθή ημάς Κύριε Πρέσβυ;...».

Η κατάσταση της άγριας καθημερινότητας στη Θράκη, δεν άλλαξε ούτε δέκα χρόνια αργότερα.

Οι Σουφλιώτες αγανακτισμένοι από τις βιαιοπραγίες των Τούρκων, με αναφορά τους στις 28 Σεπτεμβρίου 1878 (ΙΑΥΕ 1878 φάκ. 99/2) προς τον πρόξενο της Ελλάδας στην Αδριανούπολη ζήτησαν προστασία:

«Κύριε Πρόξενε-έγραφαν μεταξύ άλλων- ενεργήσατε παρακαλούμεν υπέρ της ημετέρας ασφαλείας». Για την ιστορία,

την αναφορά αυτή που διασώζεται στο Ιστορικό Αρχείο του υπουργείου των Εξωτερικών, υπέγραψαν οι Σουφλιώτες **Δ. Χατζή Βενέτογλου, Δ. Χαραμπάρας, Χατζή Ηλίας, Σ. Παπαδόπουλος, Αθανάσιος Αποστόλου, Γιώργης Νικολάου, Δήμος Δημητρίου, Βασίλης Μοκαλήογλου, Χατζή Χρήστος, Γιώργης Χατζή Πασχάλης. Χατζή Νίκος, Πρωτόπαπας Πασχάλης, Παπά Τριαντάφυλλος Σακελάρης.** Παρόμοια αναφορά επέδωσαν οι Σουφλιώτες και στο Ρώσο Διοικητή της Αδριανούπολης στρατηγό **Τοτλέβεν.**

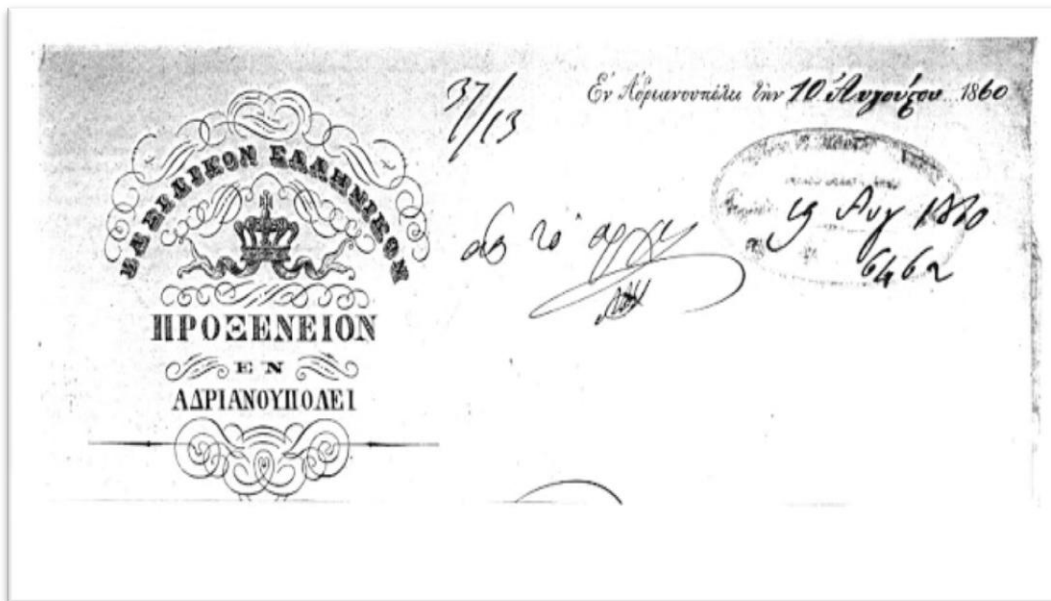

Ο Ρωσοτουρκικός πόλεμος του 1878

Όμως η άγρια καθημερινότητα της σκλαβιάς, οι διωγμοί, οι καταπιέσεις, η εξόντωση πληθυσμών, οι αδικίες, οι ληστείες, δεν έσβησαν ποτέ από τη σκέψη και την καρδιά των Θρακών, την φλόγα της απελευθέρωσης.

Το μαρτυρούν οι αγώνες τους και η συμμετοχή τους σε όλες τις εθνικές απελευθερωτικές εξάρσεις, σε όλα τα εθνικά απολυτρωτικά ξεπετάγματα.

Παρά το γεγονός ότι οι γενικότερες διπλωματικές συνθήκες δεν το επέτρεπαν και το ελληνικό κράτος δεν ενθάρρυνε εύκολα εξεγέρσεις των υπόδουλων και μάλιστα τόσο κοντά στο κέντρο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, το ενδιαφέρον για ξεσηκωμό των Θρακιωτών, έστω και ατελέσφορο, έστω και ανοργάνωτο, έστω και χωρίς υποστήριξη, υπήρχε. Το καντήλι της ελπίδας, δεν έσβησε ποτέ. Και πάντα κάποιος ήθελε να σιγοκαίει ο πόθος της λευτεριάς.

Επιστολόχαρτο του Ελληνικού Προξενείου Αδριανούπολης

Μια τέτοια πρώιμη ένδειξη μας παρέχει ένα έγγραφο του Έλληνα πρόξενου της Αδριανούπολης **Αναστάσιου Δόσκου** με ημερομηνία 30 Μαΐου 1866, προς τον υπουργό των Εξωτερικών.

«Λαμβάνω την τιμήν ν' αναφέρω προς την Υμετέραν Εξοχότητα, ότι καθ' ἄς εμπιστευτικὰς ἔλαβον πληροφορίας παρὰ τινος εσχάτως μεταβάντος γνωστοῦ μου προσώπου ἐκ τῶν ἐγκρίτων κατοίκων τῆς διοικητικῆς περιφερείας Τεσσαράκοντα Ἐκκλησιῶν, προ ἐνός μηνός ἤδη ἀνεφάνησαν σποράδην περιφερόμενοι εἰς τὰ ορεινότερα μέρη τῆς Μηδείας εἴκοσι περίπου άτομα διαδίδοντα μυστικῶς μεταξύ τῶν ἀπλοϊκοτέρων εἰς τὰ ορεινά ἐκεῖνα μέρη κατοίκων, ὅτι εἰσὶν ἀπόστολοι ἐξ Ἑλλάδος ἵνα μὴ ῥωσῶσιν εἰς ἐπανάστασιν τοὺς ὁμογενεῖς. Λαλοῦσιν Ἑλληνικὴν, μεταβάλλουσι δὲ συνεχῶς τὰ εἶδη τῆς ἐνδυμασίας τῶν, ἀποφεύγοντες τὰ κεντρικώτερα καὶ πολυανθρωπότερα μέρη ἐνδαιτώντας εἰς τὰ ορεινά. Ἡ ἐμφάνισις τοιούτων προσώπων ἐνεποίησε λυπηρὰν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ὀρθοφρονούντας ἐκ τῶν προκρίτων τῶν μερῶν ἐκείνων ἀποδοκιμάζοντας τὰ τοιαῦτα κατὰ τὰς παρούσας περιστάσεις ὡς μὴ δυνάμενα ὠφέλιμόν τι νὰ ἐπιφέρωσιν ἀποτέλεσμα, ἀλλὰ νὰ διεξάρωσιν τὰς ὑπονοίας τῶν ἐκεῖ ἐγχωρίων Ἀρχῶν».

Ἡ ἐμφάνιση "ἀποστόλων" ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, νὰ ὑποκινήσουν ἐπανάσταση γιὰ ἀπελευθέρωση καὶ ἡ ἀντίδραση τῶν προκρίτων, ποὺ δὲν ἔβλεπαν μὲ καλὸ μάτι κάθε τέτοια κίνηση ποὺ θὰ τοὺς ἔβαζε σὲ φασαρίες, εἶναι ἄκρως παραστατική, τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν ποὺ ὑπῆρχαν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Ὡστόσο, δὲν ἔχουμε ἄλλες πληροφορίες γιὰ τὴν τύχη ἐκείνων τῶν εἴκοσι ἀποστόλων ἐξ Ἑλλάδος. Ποιοὶ ἦταν, ἀπὸ πού ὑποκινούνταν, πόσο καιρὸ ἔμειναν,

ποιους μήσαν; Είναι ερωτήματα, στα οποία δεν βρίσκουμε απαντήσεις. Η εξέλιξη των γεγονότων μας βεβαιώνει, ότι δεν πρέπει να έκαναν τίποτα στη Μήδεια.

Ο πόθος όμως του Θρακιώτικου λαού για λευτεριά, δεν έπαψε να σιγοκαίει. Και όταν του ξαναδόθηκε η ευκαιρία, να ζητήσει τη λευτεριά που τόσο ήθελε, έσπευσε να τη ζητήσει, προσφέροντας τα δικά του παλληκάρια.

Εδώ, αντί άλλης αναφοράς, θα παραθέσουμε ένα απόσπασμα, από την έκθεση του Έλληνα υποπροξένου στην Αίνο, **Εμμανουήλ Ξένου**. Είναι ακριβώς την επομένη της αποχώρησης των ρωσικών στρατευμάτων, τα οποία στο ρωσοτουρκικό πόλεμο του 1878 κατατρόπωσαν τα τουρκικά στρατεύματα, κατέλαβαν τη Θράκη και έφθασαν έως τον Άγιο Στέφανο, έξω από την Κωνσταντινούπολη. Έμειναν εκεί περί τους εννέα μήνες. Αρχικά δημιούργησαν ελπίδες στους υπόδουλους Έλληνες, για απελευθέρωση, αλλά σύντομα διαψεύστηκαν κατά τρόπο τραγικό.

Η διάψευση των ελπίδων όμως δεν στάθηκε εμπόδιο στην αναζωπύρωση των προσδοκιών των Θρακιωτών. Είναι αντάξιο της Θρακιώτικης φιλοπατρίας, το απόσπασμα του **Ξένου**, προς την προϊσταμένη του, πρεσβεία της Ελλάδας στην Κωνσταντινούπολη.

«Δεν θεωρούμεν άνευ σκοπού, αλλά οφείλομεν να αναγγείλωμεν υμίν, ότι ιερείς τινές Έλληνες εκ των περιχώρων Αίνου, μετά των Τζορμπατζήδων (Δημογερόντων) προσήλθον προς ημάς, λέγοντες εμπιστευτικώς ότι αν ήτο δυνατόν να εμφανισθή είς μόνος οπλαρχηγός εις τα μέρη ταύτα εκ των ημετέρων με μόνον εκατόν παλληκάρια, τέσσερις έως πέντε χιλιάδες εκ των δούλων Ελλήνων δύνανται προθύμως να τον ακολουθήσουν. Δεν θα είναι ανωφελές περί τούτου ν' αναλογισθώμεν ότι είς μίαν ώραν απροσδοκίτου πολέμου, οι χωρικοί ούτοι δύνανται να υπηρετήσωσι μεθ' όλης της οφειλομένης ζωηρότητος, ανδρείας και πατριωτισμού. Διότι αν ούτοι υπεδέχθησαν τους Ρώσους μετά τοσούτου ενθουσιασμού εις ποίον βαθμόν άραγε ήθελε φθάσει ο ενθουσιασμός ούτος κηρυσσομένου πολέμου μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας;». (ΙΑΥΕ 1878 φάκ. ΑΑΚ/Ε)

Οι Θρακιώτες ήταν ψυχικά έτοιμοι. Περίμεναν, να κάνει την κίνηση που έπρεπε, το Ελληνικό κράτος. Η κίνηση αυτή, άργησε να έρθει πάρα πολύ. Έρθε τον επόμενο αιώνα...

